

Loši na popravak, najgorima ključ u bravu!

Mirela LILEK

mirela.lilek@vjesnik.hr

Osim u velikim gradovima studirati se danas može u Zaboku, Vodicama, Višnjaju, Umagu, Poreču, Otočcu, Dugopolju ili, primjerice, Biogradu. Hrvatska ima čak 1300 studijskih programa na 130 visokih učilišta - sveučilišta, veleučilišta i visokih škola. Od toga, u posljednjih pet godina otvorena su 32 visoka učilišta.

Većinom je riječ o državnim veleučilištima (stručni studiji) i privatnim visokim školama. Uz Knin, Vukovar i Šibenik, veleučilišta danas imaju Slavonski Brod, Gospić i Čakovec, a visoke škole otvorene su u Krapini, Virovitici, Bjelovaru. Dopusnicu za rad od prije dvije godine ima Međunarodno sveučilište u Dubrovniku, Medijsko sveučilište u Splitu i Hrvatsko katoličko sveučilište u Zagrebu.

Nikad, međutim, sva visoka učilišta u Hrvatskoj nisu prošla postupak provjere kvalitete rada. Kroz vrednovanja provedena prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju obuhvaćen je tek manji dio visokih učilišta. Provjeru će ipak uskoro proći, i to u postupku reakreditacije, koja se prvi put provodi u Hrvatskoj na svim fakultetima, a odgovorna je Agencija za znanost i visoko obrazovanje.

Provjera kvalitete visokih učilišta može imati samo tri rezultata: davanje dopusnice za daljnji rad, izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka do najviše tri godine te - uskrata dopusnice za rad, tj. zabrana djelovanja. Takvu metodu provjere kvalitete rada svojih visokih učilišta Amerika provodi stotinjak godina, a Europa od kraja osamdesetih prošlog stoljeća.

str. 30

VISOKO ŠKOLSTVO Nakon buma veleučilišta, počela prva prc Loši na popravak, najgori

Mirela LILEK

Osam u velikim gradovima, studirati se danas može u Zaboku, Vodica, Višnjanu, Umagu, Poreču, Otočcu, Dugopolju ili, primjerice, Biogradu. Hrvatska ima čak 1300 studijskih programa na 130 visokih učilišta - sveučilišta, veleučilišta i visokih škola. Od toga, u posljednjih pet godina otvorena su 32 visoka učilišta.

Većinom je riječ o državnim veleučilištima (stručni studiji) i privatnim visokim školama. Uz Knin, Vukovar i Šibenik, veleučilišta danas imaju Slavonski Brod, Gospić i Čakovec, a visoke škole otvorene su u Krapini, Virovitici, Bjelovaru. Dopisnicu za rad od prije dvije godine ima Međunarodno sveučilište u Dubrovniku, Medijsko sveučilište u Splitu i Hrvatsko katoličko sveučilište u Zagrebu.

Najveći boom dogodio se 2007. kad je tadašnji ministar znanosti, obrazovanja i sporta Dragan Primorac izdao dopusnice za novih devet visokih učilišta, a iduće godine potpisao je još osam dopusnica. U tri godine, od 2006. do 2008., pootvarano je nevjerovatnih 25 veleučilišta, visokih škola, sveučilišta, pa se danas može studirati u 40 gradova Hrvatske. Svoj studij ima svaki treći grad.

U ovoj akademskoj godini s radom su počele dvije nove visoke škole: Visoka škola za inspeksijski i kadrovski menadžment u pomorstvu te visoko učilište Effectus - visoka škola za financije i pravo.

Načelnica Odjela za visoko obrazovanje u Agenciji za znanost i visoko obrazovanje Sandra Bezjak ističe da je u posljednje četiri godine pokrenuto više od 200 novih studijskih programa. Maturanti zato danas mogu birati između studija trombona, turkologije, urbanog šumarstva, animanih znanosti, lovstva, poštanskog prometa, telematike, a nakon toga na višoj, diplomskoj razini, mogu nastaviti, primjerice, s aeronautikom, agrobiznisom, bazama podataka, bilinogojstvom, crkvenom glazbom, harfom ili glumom.

Nikad, međutim, sva visoka učilišta u Hrvatskoj nisu prošla postupak provjere kvalitete rada. Kroz vrednovanja provedena prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju obuhvaćen je tek manji dio visokih učilišta. Posljedica je da trenutno nitko u državi nema pouzdani odgovor na pitanje kakva je kvaliteta sad već nago-milanih studijskih programa. Imaju li fakulteti dovoljno nastavnika i jesu li im obveze jednako raspoređene, mogu li studenti utjecati na odluke i rješavanje problema koji ih se tiču na fakultetu, vodi li visoko učilište statistiku zaposlenosti svojih diplomata i održava li kontakte sa svojim bivšim studentima? Sve su to obveze koje će u skorijoj budućnosti morati udovoljavati, jer im u suprotnom može slijediti ukidanje.

Nabrojena pitanja neka su od ukupno 55 na koja će fakulteti morati dati odgovor u postupku reakreditacije, koja uključuje i de-

taljnu provjeru situacije na terenu.

Povjera kvalitete visokih učilišta može imati samo tri rezultata: davanje dopusnice za daljnji rad, izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka do najviše tri godine te - uskrata dopusnice za rad, tj. zabrana djelovanja. Takvu metodu provjere kvalitete rada svojih visokih učilišta Amerika provodi stotinjak godina, a Europa od kraja osamdesetih prošlog stoljeća.

Za čitav postupak reakreditacije koja se prvi put provodi u Hrvatskoj na svim fakultetima, odgovorna je Agencija za znanost i visoko obrazovanje.

Postupak se temelji na Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, a nakon provedene reakreditacije, dobit ćemo prvi put sliku pravaog stanja stvari u visokom obrazovanju. Ona ne mora nužno biti loša, no svakako će od nekih visokih učilišta tražiti popravke, ali i veću angažiranost njihovih lidera, kao i zaposlenih nastavnika i znanstvenika. Vjerujem da imamo dobrih studija, koji će nakon postupka provjere kvalitete moći drugima pokazati što imaju. Oni lošiji morat će se popraviti, a jako loši morat će se ugasiti. Važno je da će svi imati šansu pokazati što imaju», kaže ravnateljica Agencije

Jasmina Havranek: Vjerujem da imamo dobre studije, koji će nakon postupka provjere kvalitete moći drugima pokazati što nude

je Jasmina Havranek.

Nakon postupka reakreditacije svako će visoko učilište biti ocijenjeno od 1 do 5, a ocjena će biti javna. Prve ocjene dobit će grupa od 20 visokih učilišta, veleučilišta i privatnih visokih škola.

Prema riječima Ivane Krznar, načelnice Odjela za akreditaciju u visokom obrazovanju, oni nisu odabrani nasumce: niti jedno od tih 20 visokih učilišta nikad nije prošlo postupak reakreditacije.

Ivana Krznar: Niti jedan od tih 20 visokih učilišta nikada nije prošao postupak reakreditacije. Pritom su svi iz ekonomskog područja

Pritom su sva iz ekonomskog područja.

Zadatak je 'ekonomske' grupe - na prvom mjestu popisa našao se Ekonomski fakultet u Zagrebu, a na posljednjem Visoka poslovna škola Zagreb - do 1. prosinca napraviti samoanalizu prema upitniku s 55 pitanja. Samoanaliza obuhvaća sedam područja djelatnosti koje ispituje: upravljanje i kvaliteta na visokom učilištu, studijski programi, studenti, nastav-

Sandra Bezjak: U posljednje četiri godine pokrenuto je više od 200 novih studijskih programa

nici, znanstveni rad, mobilnost i međunarodna suradnja te resursi (prostor, oprema i financije). Nakon samoanalize, u svako visoko učilište ulazi peteročlano stručno povjerenstvo sastavljeno od dva do tri profesora, jednog studenta, te jednog ili dva inozemna recenzenta. Na fakultetu provode, nema li potreba za produženim boravkom, do tri dana. Uz razgovore s upravom visokog učilišta, predstavnicima nastavnog i ne-

Čak 15 gradova s jednim ili dva studija

Zagreb ima najveću koncentraciju studenata na svojih 613 studijskih programa koje im nudi, a slijede ga Split sa 169 te Rijeka sa 128. Osijek studentima nudi 105 studijskih programa i tu završava priča s gradovima koji nude više od 100 studija.

Zadar ima manje od 70 studijskih programa, a Dubrovnik, također sveučilišni grad, 28. Više programa od Dubrovnika ima Pula (33). Ostali gradovi, izuzev Karlovca s 12 studijskih programa i Slavonskog Broda s 11, imaju manje od deset studija u ponudi. Čak 15 gradova ima tek jedan ili dva studijska programa.

345	preddiplomskih sveučilišnih studija
42	integrirana preddiplomska i diplomatska studija
368	diplomskih sveučilišnih studija
178	poslijediplomskih specijalističkih studija
102	dokorska studija
7	stručnih studija kraćih od 3 godine
154	stručna studija od 3 ili više godina
46	specijalističkih diplomskih stručnih studija

Najveći bum uslijedio je 2007. godine kad je tadašnji ministar znanosti, obrazovanja i sporta Dragan Primorac izdao dopusnice za novih devet visokih učilišta, a iduće godine potpisao je još osam dopusnica. U tri godine, od 2006. do 2008., pootvarano je nevjerovatnih 25 veleučilišta, visokih škola, sveučilišta, pa se danas može studirati u 40 gradova Hrvatske. Svoj studij ima svaki treći grad

Prve zabrane rada u proljeće - tko je prvi na provjeri

Ekonomski fakultet u Zagrebu prvi je na listi Akreditacijskog savjeta Agencije za znanost i visoko obrazovanje koji će proći provjeru kvalitete i morati zaslužiti reakreditaciju. Slijede ekonomski fakulteti u Splitu, Osijeku i Rijeci, te Sveučilišni studijski centar za stručne studije u Splitu i Odjel za ekonomiju i turizam Dr. Mijo Mirković Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Popis 20 visokih učilišta koji upravo prolaze reakreditacijski postupak uključuje: odjele za ekonomiju sveučilišta u Dubrovniku i Zadru, Fakultet za menadžment u turizmu u Opatiji, te Fakultet organizacije i informatike u Varaždinu. Među 30-ak privatnih visokih učilišta do proljeća će ocjenu dobiti: Veleučilište VERN, Zagrebačka škola za menadžment, Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Visoka škola tržišnih komunikacija Agora, Visoka poslovna škola Libertas, Američka visoka škola za management u Dubrovniku i Visoka poslovna škola Zagreb. Na listi su i Društveno veleučilište u Zagrebu, Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru i Veleučilište Marko Marulić u Kninu.

vjera kvalitete rada svih fakulteta

ma ključ u bravu!

nastavnog osoblja te studentima, obilaze predavaonice, laboratorije, referade, informatičke učionice, knjižnice. Uprave visokih učilišta dužne su im predati dokumente - pravilnike, odluke, sporazume. Tijekom, uoči i nakon posjeta strogo je zabranjeno davanje darova članovima povjerenstva.

Nakon završenog izvješća povjerenstva, koje sadrži ocjenu svakog od sedam područja, donosi se mišljenje jesu li ispunjeni uvjeti za obavljanje djelatnosti. Preporuku treba li svako od visokih učilišta dobiti dopusnicu ili ne, odnosno slijedi li popravak nedostataka, Agencija za znanost i visoko obrazovanje daje ministru znanosti, a on, u skladu s preporukom, donosi konačnu odluku. Ako se visokom učilištu naloži popravljivanje nedostataka, ono može uključiti i zabranu upisa studenata do tri godine.

«Bilo bi dobro da uprave visokih učilišta, kao i zaposlenici i studenti shvate da nije riječ o inspekciji u cilju kontrole njihova rada, već suradnji na izgradnji novog, boljeg sustava. U cijelome svijetu sveučilišta se pokušavaju pozicionirati. U tijeku je rangiranje europskih sveučilišta zbog općeg nezadovoljstva stanjem, pogotovo u odnosu na američka i azijska, ali sve više i afrička sveučilišta koja su u uzlaznom trendu. Mi u tom procesu imamo veliku šansu za napredak, no prije svega moramo dobiti pravu sliku stanja», objašnjava Jasmina Havranek. Promjene su nužne, nastavlja, i visoka učilišta ih se vrlo često boje. No, stvari treba promatrati iz druge perspektive, smatra Havranek, jer upravo će reakreditacijski postupak pokazati ono dobro što imamo, a sada je utopljeno u općem dojmu lošeg, koji je zapravo nerealan.

Činjenica je da je broj studijskih programa u Hrvatskoj velik i posljednjih godina neprirodno stvaran, dijelom iz straha za opstanak radnih mjesta. Havranek vjeruje da su sveučilišta to i sama uvidjela i krenula u smanjenje svojih programa. Primjer je Sveučilište u Dubrovniku, koje je ove godine ukinulo dva svoja studija zbog nedovoljne popunjenosti nastavnim kadrovima.

«Odradimo li odlučno promjene, mogli bismo dobiti jaka regionalna sveučilišta, uz pretenziju da budu svjetski prepoznata», smatra Havranek.

Za prvih 20 visokih učilišta postupak reakreditacije trebao bi završiti tijekom ljeta 2011, nakon čega slijedi nova grupa. Svake godine dio visokih učilišta dobit će ocjenu. S obzirom da je postupak prilično detaljan, tek će za pet godina i posljednja grupa fakulteta znati opstaje li ili ne u visokom obrazovanju.

Nemoguće je prognozirati koliki broj visokih učilišta neće zadovoljiti kvalitetom i neće više smjeti upisivati studente, odnosno koliko će ih biti ukinuto. Rukovoditelj Odsjeka za reakreditaciju Ivan Fili Jakopović napominje da će do ekstremnih situacija - zatvaranja fakulteta - doći onda kad se pokaže da je nastava na njima toliko štetna da je bolje ukinuti visoko učilište, nego dopustiti daljnje upisivanje novih generacija studenata.

